Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 7. 2019, sp. zn. 5 Tdo 513/2019, ECLI:CZ:NS:2019:5.TDO.513.2019.1

Číslo: 53/2019

Právní věta:

Přečinu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 odst. 1 tr. zákoníku se nedopustí, kdo užívá počítačový program, jehož rozmnoženinu nabyl od předchozího uživatele, který tento program již nadále nevyužívá a ze svého zařízení jej odstranil. V takovém případě nejde o neoprávněný zásah do autorského práva, neboť právo autora na rozšiřování počítačového programu již bylo vyčerpáno jeho prvním prodejem (§ 14 odst. 2 zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona, ve znění pozdějších předpisů).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 17.07.2019

Spisová značka: 5 Tdo 513/2019

Číslo rozhodnutí: 53

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi

Předpisy: § 270 odst. 1 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání obviněného T. N. podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. částečně zrušil jednak rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 5. 12. 2018, sp. zn. 6 To 182/2018, ve výrocích o trestech pod bodem I., a ve výroku pod bodem II., jímž bylo zamítnuto odvolání obviněného, a jednak rozsudek Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 30. 4. 2018, sp. zn. 5 T 40/2014, ve výroku o vině pod bodem 2., jímž byl obviněný uznán vinným přečinem porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, a ve výrocích, jimiž bylo podle § 228 odst. 1, § 229 odst. 1 a § 229 odst. 2 tr. ř. rozhodnuto o nárocích poškozených. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené části rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Nejvyšší soud přikázal Okresnímu soudu v Karlových Varech, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.
Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Obviněný T. N. byl rozsudkem Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 30. 4. 2018, sp. zn. 5 T 40/2014, uznán vinným pod bodem 1. pokračujícím přečinem neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 odst. 1, odst. 3 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. zákoník"), a pod bodem 2. přečinem porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. Uvedený rozsudek je v pořadí třetí rozhodnutí, jímž rozhodl o obžalobě podané na obviněného Okresní soud v Karlových Varech, neboť předchozí dva rozsudky Krajský soud v Plzni v odvolacím řízení zrušil a věc byla vrácena soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

2. Skutek, kvalifikovaný jako pokračující přečin podle § 230 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku spáchal obviněný ve stručnosti tím, že v době od 2. 2. do 5. 4. 2013 v místě svého bydliště v XY, případně z jiného místa, z počítače s IP adresou 85.207.25.96 a s označením THOMELESS-PC v síti poskytovatele SPA-NET

> – překonal heslo administrátorského přístupu na server poškozeného P. Š. podnikajícího v rámci obchodní společnosti K.CZ, s. r. o.(dále jen ve zkratce „K.CZ"), v oblasti telekomunikačních služeb, a takto získal neoprávněný přístup k počítačovému systému poškozeného v úmyslu získat informace o podnikatelské činnosti svého konkurenta a využít je v rámci své vlastní podnikatelské činnosti ve stejném oboru,
>
> – po neoprávněném získání přístupového hesla vstupoval do e-mailové schránky XY@kvnet.cz, kterou užíval poškozený P. Š., a z této e-mailové schránky stahoval na svůj osobní počítač datové soubory, které byly zaslány poškozenému P. Š. z různých e-mailových adres, tímto způsobem překonal obviněný bezpečnostní opatření, a tím neoprávněně získal přístup k počítačovému systému v úmyslu získat pro sebe neoprávněný prospěch.

3. Přečin podle § 270 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku spáchal obviněný podle skutkových zjištění soudu stručně vyjádřených pod bodem 2. výroku o vině tak, že do 7. 4. 2013 v místě svého bydliště v XY pro potřeby svého podnikání na základě živnostenského oprávnění v oboru „Poskytování software, poradenství v oblasti informačních technologií, zpracování dat, hostingové a související činnosti a webové portály" neoprávněně užíval počítačové programy požívající ochrany autorského díla, a to:

> a) od 14. 2. 2011, resp. od 28. 2. 2012 dvě různé verze programu WORK včetně databáze, které měl uložené ve svém osobním počítači, přičemž nejméně u jedné verze prováděl úpravy programu a jeho přizpůsobení vlastní podnikatelské činnosti, a činil tak bez souhlasu k užívání od nositele autorských práv k programu WORK – poškozeného P. Š. a způsobil mu škodu ve výši 54 496 Kč,
>
> b) od 14. 11. 2012 operační systém Windows 7 Home Premium s ID 00359-OEM-8992687-00304, který nainstaloval a užíval ve svém počítači od 10. 1. 2013 operační systém Windows 7 Home Premium s ID 00359-OEM-8992687-00118, který nainstaloval a užíval v notebooku Lenovo X60, od 21. 2. 2012 program Microsoft Office Enterprise 2007 s ID 89388-707-1528066-65097, který nainstaloval a užíval ve svém počítači, vše bez souhlasu k užívání od nositele autorských práv k programu – společnosti M. C., se sídlem W., USA, zastoupené v České republice advokátem M. V., se sídlem P. 2, čímž způsobil škodu ve výši 31 321 Kč,
>
> c) od 22. 11. 2011 skupinu programů CorelDRAW Graphics Suite X4, které nainstaloval a užíval ve svém počítači bez souhlasu k užívání nositele autorských práv – společnosti C. C., se sídlem O., Kanada, čímž způsobil škodu ve výši 4 320 Kč.

4. Za tyto přečiny byl obviněný odsouzen podle § 270 odst. 2 tr. zákoníku a § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 1 roku. Podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku byl obviněnému výkon trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 18 měsíců, dále mu byl podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku uložen trest propadnutí věci, a to stolního počítače v černé skříni „Fractal Design" a notebooku zn. Lenovo X6, výrobní číslo 1707Y8U, včetně zdroje. Obviněnému byla dále podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložena povinnost vydat poškozenému P. Š. bezdůvodné obohacení ve výši 108 992 Kč. Se zbytkem uplatněného nároku byl poškozený P. Š. podle § 229 odst. 2 tr. ř. odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byla poškozená společnost M. C., se sídlem W., USA, odkázána se svým nárokem na řízení ve věcech občanskoprávních.

5. Citovaný rozsudek Okresního soudu v Karlových Varech napadl odvoláním jak obviněný, tak poškozený P. Š. Na jejich podkladě rozhodl Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 5. 12. 2018, sp. zn. 6 To 182/2018, tak, že odvolání poškozeného zamítl jako nedůvodné podle § 256 tr. ř. a z podnětu odvolání obviněného T. N. částečně zrušil podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. rozsudek Okresního soudu v Karlových Varech ve výroku o vině pod bodem 1. a ve výroku o trestu, podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu ve věci rozhodl tak, že uznal obviněného vinným stejným skutkem jako soud prvního stupně pod bodem 1. výroku o vině, pouze s tím rozdílem, že v tzv. právní větě tohoto výroku kvalifikoval skutek jako pokračující přečin neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku ve znění účinném do 31. 8. 2015. Současně uložil obviněnému trest odnětí svobody s podmíněným odkladem ve výměře a délce zkušební doby jako soud prvního stupně. Ohledně výroku o vině pod bodem 2. zůstal napadený rozsudek nedotčen.

II.
Dovolání obviněného

6. Obviněný T. N. podal prostřednictvím svého obhájce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 5. 12. 2018, sp. zn. 6 To 182/2018, dovolání, které opřel o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

7. V úvodu svého podání obviněný namítl extrémní nesoulad mezi provedenými důkazy a skutkovým zjištěním soudů, a to především ve vztahu ke skutku popsanému pod bodem 2. písm. a) výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně. Podle obviněného se soudy obou stupňů nezabývaly skutečností, že podle skutku popsaného pod bodem 1. výroku o vině v soudu prvního stupně, který v podstatě převzal i soud druhého stupně, měl obviněný neoprávněně přistoupit na server poškozeného P. Š. v blíže neurčené době v období od 2. 2. 2013, 19:04 hod., do 5. 4. 2013, 21:13 hod., tj. v rozmezí asi 2 měsíců roku 2013. Program WORK však měl neoprávněně užívat již od 14. 2. 2011, resp. od 28. 2. 2012, tedy více než 2 roky předtím, resp. více než 1 rok předtím, než měl poprvé přistoupit na server poškozeného, odkud měl podle tvrzení poškozeného „ukradnout" program WORK. Obviněný tak namítl, že je prokazatelné, že verze programu WORK, které měly pocházet ze dne 14. 2. 2011 a ze dne 28. 2. 2012, nemohl získat ze serveru poškozeného, neboť obě pocházejí z doby předcházející spáchání přečinu pod bodem 1. výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně. Z toho dovodil, že následek předchází příčinu o asi 2 roky, přičemž tomuto extrémnímu rozporu ve zjištěných důkazech se obecné soudy nijak nevěnovaly a ponechaly jej bez komentáře. Podle obviněného tento extrémní rozpor podporuje jeho obhajobu, tedy že mu byl program WORK na nosiči CD vhozen neznámou osobou do poštovní schránky. Jeho obhajoba nebyla soudy vyvrácena a vyslovením viny tímto skutkem došlo k porušení zásady in dubio pro reo. Obviněný dále ve svém dovolání podrobněji rozebral namítaný extrémní rozpor s tím, že poškozený používá program WORK ke své podnikatelské činnosti, tedy pokud by pronikl na server poškozeného v roce 2013, mohl by získat program WORK pouze ve verzi pro rok 2013. Dokonce poškozený ani nikdy netvrdil, že by měl na svém serveru staré verze tohoto programu. Jak si tedy měl obviněný opatřit staré verze programu WORK, podle něj

zůstalo nezjištěno. Obviněný poukázal na to, že nemohl užívat program WORK, neboť na svém počítači neměl nainstalovány podpůrné programy, bez kterých není možné program WORK spustit. Závěr soudu, podle něhož tento program užíval a upravoval pro vlastní podnikatelskou činnost, tak nemá oporu v dokazování. Obviněný rovněž zmínil skutečnost, že program WORK byl v minulosti prodáván, tudíž poškozený nebyl jedinou osobou, která by byla oprávněna rozhodovat o užívání programu WORK. Stejně jako v rámci své obhajoby, tak i v dovolání obviněný poukazoval na rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci UsedSoft GmbH versus Oracle International Corp. č. C-128/11, z něhož vyplývá, že použitý software je možné dále prodávat i bez souhlasu jeho původního vydavatele. Závěr soudů o nelegálním držení programu WORK je v rozporu s judikaturou Soudního dvora Evropské unie, a nemůže tedy obstát. Současně zdůraznil, že není jeho povinností dokazovat, zda a od koho získal licenci k programu WORK, bylo naopak povinností orgánů činných v trestním řízení, aby prokázaly, že získal program WORK neoprávněně.

8. Nejpodstatnější rozpor v provedeném dokazování shledával obviněný v tom, že po celou dobu trestního řízení nebyla uspokojivě zodpovězena otázka, zda je program WORK autorským dílem, či nikoliv. Závěry soudů týkající se této otázky vycházejí z jediné věty znaleckého posudku a z výpovědi znalce Ing. J. K., přičemž ten uvedl, že neměl k dispozici zdrojový kód programu WORK. Podle obviněného bez znalosti tohoto kódu nemohl znalec nikdy provést analýzu, zda je program WORK skutečně autorským dílem, tedy zda soubor instrukcí tvořících program WORK je natolik unikátním výsledkem tvůrčí činnosti poškozeného, aby se na něj dalo hledět jako na autorské dílo. Pokud znalec uvedl ve svém posudku, že jde o autorské dílo, je to pouhé konstatování, nikoliv výsledek znaleckého zkoumání. S ohledem na to, že zdrojový kód programu WORK není součástí trestního spisu, neměly soudy podle obviněného vstupní údaje, ze kterých by mohly učinit závěr o tom, že jde o autorské dílo.

9. Obviněný také tvrdil, že došlo k porušení jeho práva na spravedlivý proces zaručeného v čl. 36 Listiny základních práv a svobod, neboť při hodnocení důkazů soudy obou stupňů ignorovaly skutečnost, že poškozený P. Š. opakovaně uváděl lživé informace, přesto jeho výpověď hodnotily jako věrohodnou a zásadní pro vyslovení viny. V následující části svého dovolání pak obviněný podrobněji rozvedl, v čem považuje výpověď poškozeného za lživou, a označil jeho konkrétní nepravdivá tvrzení.

10. Ve vztahu k výroku o vině pod bodem 1. obviněný vytkl orgánům činným v trestním řízení jejich závěr, podle něhož z IP adresy 85.207.25.96 pronikl do počítače poškozeného právě obviněný. Jde o veřejnou IP adresu, kterou sdílí větší množství počítačových zařízení, a IP adresa 85.207.25.96 tak není adresou jednoho konkrétního počítače. Stejně tak název počítače THOMELESS-PC není žádným jednoznačným identifikátorem konkrétního počítače. Prokázání skutečnosti, ze kterého konkrétního počítače byl učiněn průnik do počítače poškozeného a kam byla následně data přenesena, by bylo podle obviněného možné jedině při zajištění tzv. traffic logů, pro jejichž získání však orgány činné v trestním řízení nic nepodnikly. Chybí tak ztotožnění konkrétního zařízení, ze kterého došlo k průniku do počítače poškozeného. Další výhrady obviněného směřovaly proti nedodržení pravidel podle § 120 odst. 3 tr. ř., neboť časové vymezení skutku je pouze formální, a není tak splněna podmínka, aby skutek byl popsán přesným způsobem. Podle popisu skutku nemohlo jít o jednání, které by trvalo po celou dobu 2 měsíců bez přestávky. Současně s touto námitkou obviněný vytýkal soudům, že se nevypořádaly s úmyslem obviněného využít získané informace v rámci své podnikatelské činnosti.

11. Vady skutkových zjištění, resp. dokazování ve věci spatřoval obviněný v nepodloženém tvrzení o neoprávněných přístupech do e-mailové schránky poškozeného. Za porušení svého práva na spravedlivý proces považoval obviněný výrok o trestu, jehož výměra odporuje zásadě přiměřenosti trestu. Obviněný poukazoval na skutečnost, že konečný rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 5. 12. 2018 je třetím rozhodnutím tohoto soudu ve věci samé, přičemž bylo vydáno po více než 5 letech ode dne údajně spáchané trestné činnosti. Navíc došlo ke snížení rozsahu trestné činnosti, za niž byl odsouzen, přesto mu byl napadeným rozsudkem uložen stejný trest jako před 4 lety za větší počet skutků.

12. Závěrem svého dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 5. 12. 2018, sp. zn. 6 To 182/2018, a aby mu podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal věc k novému projednání a rozhodnutí, popřípadě aby podle § 265m odst. 1 tr. ř. ve věci sám rozhodl a podle § 226 písm. c) tr. ř. obviněného zprostil obžaloby.

III.
Vyjádření k dovolání

13. Nejvyšší státní zástupce se vyjádřil k dovolání obviněného T. N. prostřednictvím státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství. Státní zástupce především poukázal na skutečnost, že v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. se nelze úspěšně domáhat revize skutkových zjištění učiněných soudy ani přezkoumávání správnosti jimi provedeného dokazování. Citovanému dovolacímu důvodu tak neodpovídá zejména tvrzení obviněného, jímž soudům nižších stupňů vytkl, že v trestním řízení nebyly zajištěny protokoly o síťovém provozu na přístupovém bodu do internetu. Mimo rámec tohoto důvodu dovolání jsou rovněž námitky, jimiž obviněný zpochybnil věrohodnost svědka P. Š. a namítal porušení pravidla in dubio pro reo, neboť jde o institut trestního práva procesního, který nelze v dovolacím řízení nijak zpochybňovat.

14. Státní zástupce neshledal oprávněnou ani výhradu tzv. extrémního nesouladu mezi výsledky dokazování a skutkovým zjištěním soudů, neboť skutkový stav popsaný v tzv. skutkových větách výroku o vině obou odsuzujících rozsudků zcela logicky vyplývá z provedených důkazů a navazuje na jejich obsah. K námitce zpochybňující časové okolnosti spáchání skutků popsaných pod body 1. a 2. písm. a) výroku o vině, podle které údajně následek předchází příčinu, státní zástupce uvedl, že obviněný se dopustil více přečinů, které však mají různý objekt. Obviněný z časového hlediska nejprve nikoli nepatrně neoprávněně zasáhl do zákonem chráněných práv k autorskému dílu a teprve následně překonal heslo administrátorského přístupu na server poškozeného, čímž se dopustil dvou přečinů, jimiž zasáhl různé objekty. Současně podle státního zástupce obviněný pominul i rozdílné předměty útoků obou přečinů, neboť v případě přečinu neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 odst. 1 tr. zákoníku byly napadeny informace o podnikatelské činnosti poškozeného, zatímco u přečinu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 odst. 1 tr. zákoníku šlo o počítačový program. Příčina a následek jsou tak podle státního zástupce u těchto přečinů rozdílné a vzájemně nepodmíněné. Dále se státní zástupce vypořádal s námitkou obviněného týkajícími se toho, že z provedeného dokazování nevyplývá, že by počítačový program WORK byl autorským dílem. Závěr soudů označil státní zástupce za správný a v souladu se zákonem. S vymezením uplatněného dovolacího důvodu se podle státního zástupce míjí rovněž výhrada ohledně rozsahu provedeného dokazování.

15. Jedinou námitkou, která podle státního zástupce formálně odpovídá dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., je tvrzení obviněného, že počítačový program WORK nedržel neoprávněně. K tomu státní zástupce připomněl § 66 odst. 6 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „autorský zákon“), a judikaturu Soudního dvora Evropské unie včetně rozsudku citovaného obviněným. Státní zástupce dovodil, že pokud by neznámá osoba bezúplatně poskytla obviněnému počítačové programy s tím, že je již sama nepotřebuje, nemohl se obviněný stát neoprávněným uživatelem takové rozmnoženiny počítačového programu. Soudy činné ve věci obviněného však dospěly k závěru, že obviněný užíval program WORK neoprávněně bez souhlasu poškozeného, a vyloučily, že by se předmětný program dostal do dispozice obviněného prostřednictvím neznámé osoby. Za takové situace obviněný používal počítačový program bez souhlasu jeho autora. Z hlediska nepřiměřené délky trestního řízení bylo právo obviněného na spravedlivý proces podle státního zástupce dostatečně zohledněno ve výměře trestu a odkázal k tomu na argumenty vyložené v odůvodnění rozsudku odvolacího soudu.

16. Závěrem svého vyjádření proto státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné.

IV.
Replika obviněného

17. Obviněný využil svého práva repliky k vyjádření státního zástupce, ve které zdůraznil, že si je vědom skutečnosti, že se v rámci dovolacího řízení nelze domáhat přezkumu skutkového stavu a hodnocení důkazů. Dále upřesnil, že námitku tzv. extrémního nesouladu mezi zjištěními soudů a jejich vazbou na provedené důkazy lze uplatnit, a právě tímto směrem jsou jeho výhrady vedeny včetně konkrétních skutečností, z nichž tento nesoulad vyplývá. Obviněný opětovně poukázal na to, že nebylo zjištěno, jakým způsobem získal program WORK, přičemž ani státní zástupce se ve svém vyjádření s touto vadou nijak nevypořádal. Dále se obviněný znovu obsáhle vyjádřil k povaze programu WORK, který soudy nesprávně považovaly za autorské dílo, a zopakoval svou argumentaci týkající se podpůrných programů, nevěrohodnosti svědka P. Š. a nepřiměřenosti uloženého trestu, jimiž se podle jeho přesvědčení rovněž státní zástupce ve svém vyjádření dostatečně nezabýval.

V.
Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

18. Nejvyšší soud po zjištění, že byly splněny všechny formální a obsahové podmínky k podání dovolání, dospěl k následujícím závěrům.

19. Pokud jde o uplatněný dovolací důvod, obviněný T. N. opírá své dovolání o ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., tedy že napadený rozsudek spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Podstata dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. spočívá v tom, že skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplňuje znaky žádného trestného činu. K nesprávnému právnímu posouzení skutku může dojít i tehdy, když rozhodná skutková zjištění neposkytují dostatečný podklad k závěru o tom, zda je stíhaný skutek vůbec trestným činem, popřípadě o jaký trestný čin jde. Podobně to platí o jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, které lze dovodit pouze za situace, pokud byla určitá skutková okolnost posouzena podle jiného ustanovení hmotného práva, než jaké na ni dopadalo.

20. Protože některé námitky obviněného odpovídají tomuto dovolacímu důvodu a Nejvyšší soud neshledal podmínky pro odmítnutí dovolání, přezkoumal podle § 265i odst. 3 a 4 tr. ř. napadaný rozsudek Krajského soudu v Plzni, jakož i řízení, které mu předcházelo, a to v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání. Dospěl přitom k závěru, že námitka proti právnímu posouzení skutku pod bodem 2. ve výroku o vině v rozsudku Okresního soudu v Karlových Varech má opodstatnění a tento výrok nemůže obstát.

b) Námitky neodpovídající dovolacímu důvodu

21. Nejprve se Nejvyšší soud stručně vyjádří k těm výtkám obviněného, které neodpovídají uplatněnému ani žádnému jinému z důvodů dovolání taxativně vymezených v § 265b odst. 1, 2 tr. ř. Lze je úvodem shrnout tak, že obviněný jejich prostřednictvím primárně projevil nesouhlas se skutkovým zjištěním soudů obou stupňů a se způsobem, jakým hodnotily provedené důkazy. Jde zejména o námitku nevěrohodnosti výpovědi svědka P. Š., o tvrzení extrémního nesouladu mezi výsledkem dokazování a skutkem popsaným pod bodem 1. výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, resp. v rozsudku odvolacího soudu (který znovu vyslovil vinu tímto skutkem, jak vyplývá z

bodu 5. tohoto usnesení Nejvyššího soudu), dále též o námitku, že nejsou k dispozici žádné záznamy o přístupech do e-mailové schránky poškozeného a tvrzení o nepřiměřenosti uloženého trestu. Uvedené výhrady obviněného se nijak netýkají právního posouzení skutků, ani jiného hmotněprávního posouzení, což potvrzuje i skutečnost, že obviněný v této souvislosti nepoukázal na žádné ustanovení hmotného práva, jež mělo být porušeno. Naopak v tomto smyslu obviněný ve svém dovolání pouze opakoval argumenty, které již uplatnil v předchozích stadiích trestního řízení včetně podaných odvolání a jež byly součástí jeho obhajoby. Soudy nižších stupňů na ně reagovaly, dostatečně se s nimi vypořádaly a vyložily důvody, pro něž odmítly tato tvrzení obviněného.

22. Formulace dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., který uplatnil obviněný T. N., přitom znamená, že předpokladem jeho naplnění je nesprávný výklad a použití hmotného práva, ať již jde o hmotněprávní posouzení skutku, nebo o hmotněprávní posouzení jiné skutkové okolnosti. Provádění důkazů, včetně jejich hodnocení a vyvozování skutkových závěrů z důkazů, ovšem neupravuje hmotné právo, ale předpisy trestního práva procesního, zejména pak ustanovení § 2 odst. 5, 6, § 89 a násl., § 207 a násl. a § 263 odst. 6, 7 tr. ř. Nejvyšší soud tedy není oprávněn přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkového stavu ani prověřovat úplnost provedeného dokazování a správnost hodnocení jednotlivých důkazů, byť by se pro obejití této podmínky obviněný dovolával existence extrémního nesouladu mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními. V posuzované věci neshledal Nejvyšší soud žádné nedostatky v dokazování, ani v následném hodnocení jednotlivých důkazních prostředků, žádnou známku deformace jejich obsahu či nerespektování zásad logického uvažování ani ve vztahu k těm okolnostem, které zmínil obviněný v dovolání. Jak již bylo zdůrazněno výše, tato argumentace obviněného se vůbec netýká otázek hmotného práva, jejichž řešení je podstatou uplatněného dovolacího důvodu, ale obviněný jen zpochybňuje správnost a úplnost skutkových zjištění soudů nižších stupňů a vyjadřuje nesouhlas s hodnocením důkazů soudů nižších stupňů.

23. Pokud jde o námitku obviněného, jíž zpochybnil věrohodnost svědka P. Š., a v této souvislosti se cítil být zkrácen na svém právu na spravedlivý proces, nelze ji akceptovat. Obviněný se domáhal celkového hodnocení svědecké výpovědi P. Š. jako nevěrohodné, avšak pominul, že neexistuje pravidlo důkazního práva, které by soudu ukládalo, aby v případě pochybností o některých dílčích tvrzeních svědka musel posoudit též jiná jeho tvrzení automaticky za nepravdivá (viz např. usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 6. 2002, sp. zn. II. ÚS 95/01, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2012, sp. zn. 8 Tdo 446/2012, a ze dne 22. 1. 2009, sp. zn. 6 Tdo 1651/2008). Navíc k této námitce, kterou obviněný uplatnil již v rámci své obhajoby a v odvolání, se dostatečně vyjádřil odvolací soud v odůvodnění napadeného rozsudku, přičemž Nejvyšší soud neshledal žádný důvod, proč by bylo nutné se od těchto úvah odchýlit.

24. Ve vztahu ke skutku kvalifikovanému jako přečin neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku ve znění účinném do 31. 8. 2015 poukazoval obviněný na tzv. extrémní nesoulad mezi skutkovým závěrem soudů a provedenými důkazy. Jeho výhrady pak směřují k nedostatečně provedenému dokazování a tvrdí, že soudy neměly dostatek podkladů pro skutkový závěr vyjádřený pod bodem 1. výroku o vině. Nad rámec dovolacího přezkumu je třeba uvést, že jednak rozsahem dokazování provedeného v hlavním líčení soud vyčerpal nezbytné důkazní prostředky tak, aby byl žalovaný skutek objasněn okolnostmi významnými pro jeho právní posouzení, jednak hodnotící úvahy soudy obou stupňů odpovídají obsahu jednotlivých důkazů a byly završeny jasným skutkovým zjištěním, které bylo adekvátně právně posouzeno. Tvrzení obviněného, že IP adresa a název počítače nemohly samy o sobě dostačovat k vyslovení viny, nepřihlíží ke všem skutečnostem, z nichž soudy vycházely. Je sice pravdou, že IP adresa 85.207.25.96 není adresou jednoho počítače a stejně tak název počítače THOMELESS-PC je možné změnit během několika vteřin, avšak bylo též zohledněno, že na zajištěném počítači obviněného byly nalezeny soubory, které byly evidentně staženy ze serveru

poškozeného P. Š. Za této situace je zřejmé, že to musel být právě obviněný, kdo neoprávněně získal přístup k počítačovému systému poškozeného za účelem jeho využití pro vlastní podnikání ve stejném oboru. Z dokazování mj. též vyplynulo, že na počítači obviněného byl nalezen soubor, který se z 99,9 % shoduje se souborem, který byl neoprávněně stažen ze serveru poškozeného, přičemž bylo vyloučeno, aby z počítače obviněného tento soubor stáhnul někdo jiný.

25. Stejná situace se týká i obviněným vytýkaných nedostatků dokazování o jeho přístupu do e-mailové schránky XY@kvnet.cz. Soudy svůj závěr o tom, že to byl obviněný, kdo neoprávněně vstupoval do e-mailové schránky poškozeného, a z této schránky stahoval datové soubory, dostatečně vysvětlily a zdůvodnily. Mohly se opřít zejména o svědeckou výpověď poškozeného a o soubory, které byly nalezeny na zajištěném počítači obviněného. Tyto důkazy Nejvyšší soud považuje za dostačující pro uznání viny obviněného skutkem pod bodem 1. výroku o vině napadeného rozsudku bez potřeby doplnění dokazování. V této souvislosti je možné ještě dodat, že je pouze na soudu, v jakém rozsahu bude provádět dokazování, zda vyhoví návrhům stran na provedení dalších důkazů, či zda je odmítne jako nadbytečné a svůj názor zdůvodní, jak se stalo v posuzované věci. Jde o projev nezávislosti soudů obsažené v čl. 81 Ústavy České republiky, z níž mj. vyplývají uvedená procesní pravidla, která nezahrnují povinnost soudům vyhovět každému z návrhů stran na doplnění dokazování, pokud považují skutek za dostatečně objasněný (viz např. nález Ústavního soudu ze dne 20. 8. 2013, sp. zn. I. ÚS 1428/13, usnesení Ústavního soudu ze dne 7. 7. 2016, sp. zn. II. ÚS 3639/15, usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 5. 2019, sp. zn. III. ÚS 1371/18).

26. Mimo obsah dovolacích důvodů se obviněný ocitl rovněž námitkou proti nepřiměřeně přísnému trestu. Podle judikatury Nejvyššího soudu (viz usnesení Nejvyššího soudu publikované pod č. 22/2003 Sb. rozh. tr.) lze v dovolání úspěšně uplatnit námitky proti druhu a výměře uloženého trestu s výjimkou trestu odnětí svobody na doživotí jen v rámci zákonného důvodu uvedeného v § 265b odst. l písm. h) tr. ř. To znamená, že jde o případy, kdy byl obviněnému uložen nepřípustný druh trestu, nebo trest ve výměře mimo zákonnou trestní sazbu. Tento dovolací důvod však obviněný neuplatnil a evidentně to ani nepřicházelo v úvahu, protože obviněnému byl uložen přípustný druh trestu ve výměře, která odpovídá rámci zákonné trestní sazby stanovené v rozpětí 6 měsíců až 5 let odnětí svobody. Jiná případná pochybení soudu spočívající v nesprávném druhu či výměře uloženého trestu, zejména nesprávné vyhodnocení kritérií uvedených v § 39 až § 42 tr. zákoníku a v důsledku toho uložení nepřiměřeně přísného nebo naopak mírného testu, nelze v dovolání namítat prostřednictvím tohoto ani jiného důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 tr. ř. Za jiné nesprávné hmotněprávní posouzení, na němž je založeno rozhodnutí napadené dovoláním z důvodu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., lze považovat vady spočívající v pochybení při ukládání souhrnného, úhrnného nebo společného trestu (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2014, sp. zn. 5 Tdo 368/2014-II.).

27. Pokud jde o námitku obviněného, že po celou dobu trestního řízení nebyla uspokojivě zodpovězena otázka, zda je počítačový program WORK autorským dílem, či nikoliv, tato nespadá pod uplatněný dovolací důvod, neboť pouze napadá proces provádění a hodnocení důkazů. Obviněný ve svém dovolání tvrdil, že závěry soudů stojí na jediné větě znaleckého posudku a na výpovědi znalce Ing. J. K., avšak tento znalec neměl k dispozici zdrojový kód programu WORK. Proto je podle obviněného jasné, že se znalec nemohl vyjadřovat k této odborné otázce. Z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2009, sp. zn. 5 Tdo 815/2009, vyplývá, že posouzení, zda jde o autorské dílo ve smyslu § 2 autorského zákona a § 270 odst. 1 tr. zákoníku, je otázkou výlučně právní, a nikoliv znaleckou, byť se při jejím řešení mohou orgány činné v trestním řízení opírat též o závěry znaleckého posudku. Námitka obviněného, že závěry soudů stojí na jediné větě znaleckého posudku, tak není důvodná, neboť posouzení, zda jde o autorské dílo, náleželo výhradně soudu. Shodná výhrada byla řešena již v předchozích stadiích tohoto trestního řízení, byla též akceptovaná při zjištění jedné z vad, pro které byl předešlý odsuzující rozsudek soudu prvního stupně v odvolacím řízení zrušen. Právě v návaznosti na odborné zkoumání znalce Ing. J. K. a na vlastní posouzení

charakteru a povahy počítačového programu WORK vytvořeného poškozeným P. Š. dospěl okresní soud k závěru, že tento program je autorským dílem ve smyslu § 2 odst. 2 autorského zákona, a požívá tak ochrany vlastníků podle § 66 odst. 2 autorského zákona. Nejvyšší soud neshledává v tomto posouzení žádné pochybení, protože je zjevné, že počítačový program WORK skutečně je autorským dílem.

28. Nejvyšší soud připomíná již krajským soudem zmíněnou právní úpravu ochrany počítačového programu jako autorského díla podle § 2 odst. 2 autorského zákona, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvorem. Jiná kritéria pro stanovení způsobilosti počítačového programu k ochraně se neuplatní. Výjimečně však mohou existovat i standardní programy s minimem originality, které nenaplňují znaky díla ve smyslu autorského zákona. Za počítačový program se považuje nehmotný výsledek autorovy tvůrčí činnosti, tedy určitá struktura daná organizací dat, posloupností instrukcí, volbou algoritmů a způsobem komunikace s uživatelem, který je většinou zapsán ve zdrojovém textu nebo strojovém (binárním) kódu. Tento zápis má již určitou hmotnou povahu a podobu a schopnost zobrazení. Ochrany požívají všechny programy vytvořené tvůrčí činností, tedy počítačové programy, které splňují autorskoprávní individualitu ve smyslu kritéria jedinečnosti výsledku tvůrčí činnosti (jsou dílem ve smyslu § 2 odst. 1 autorského zákona chráněným jako literární dílo podle § 65 autorského zákona), ale i počítačové programy, které nejsou autorskými díly, nicméně splňují požadavek originality jako původního duševního výtvoru, tj. převážná většina programů, aniž by bylo třeba předem tuto skutečnost vždy prokazovat, a které jsou ve smyslu § 2 odst. 2 autorského zákona chráněny formou fikce jako autorská díla. Žádná další kritéria pro určení, zda je počítačový program původní a může být autorskoprávně chráněn, se nepoužijí (viz čl. 1 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 23. 4. 2009 č. 2009/24/ES). Autorským právem není chráněno vlastní řešení počítačového programu, nýbrž jeho autorskoprávní ztvárnění. Český právní řád zařazuje počítačové programy, bez ohledu na formu vyjádření, z hlediska jejich ochrany k dílům literárním, jak vyplývá z ustanovení § 65 odst. 1 autorského zákona (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2741 a 2742).

29. V trestním řízení, v němž byl obviněný T. N. uznán vinným přečinem podle § 270 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, nevznikly podle Nejvyššího soudu pochybnosti o tom, že by snad počítačový program WORK nenaplňoval definiční znaky autorského díla, jak jsou citovány výše. Z dokazování vyplynulo, že počítačový program WORK je výsledkem tvůrčí duševní činnosti poškozeného, který tento program užívá ke své podnikatelské činnosti a podílel se na jeho vývoji řadu let, a jako takový jednoznačně podléhá ochraně poskytované autorským zákonem, jejíž porušení může být postiženo prostřednictvím trestní sankce. Ostatně tento závěr potvrzuje fakt, že poškozený prodal tentýž počítačový program již v minulosti prodal a poskytl licenci k jeho užívání. Je tedy zřejmé, že za užívání tohoto programu jsou koncoví zákazníci ochotni zaplatit částky v řádu desetitisíců, přičemž si lze těžko představit situaci, že by takové finanční prostředky vynaložili za standardní program s minimem originality, který by nepodléhal ochraně podle autorského zákona. K tomuto závěru soudy nepotřebovaly znát zdrojový kód programu, stejně tak jej nepotřeboval znát znalec při svém zkoumání.

30. Námitka týkající se podpůrných programů, které nebyly v počítači obviněného nalezeny a bez nichž podle vlastního přesvědčení obviněného nemohl využívat ani program WORK, má rovněž skutkovou, nikoli právní povahu. Krajský soud se s ní dostatečně vypořádal v odůvodnění svého rozsudku, předložil výstižný příklad možností využít program, podle něhož obviněný mohl umístit počítačový program WORK na jiný server, který disponuje podpůrnými nástroji, a poté mu již nic nebránilo ve využití tohoto programu. Navíc počítačový program požívá ochrany podle autorského práva s ohledem na své zpracování, nikoliv pouze za předpokladu, že pachatel má k dispozici veškeré podpůrné programy, které jsou nutné k jeho činnosti.

c) K trestnému činu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi

31. Přečinu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi. Toto ustanovení poskytuje trestněprávní ochranu především vědecké, literární, hudební, výtvarné, audiovizuální a jiné umělecké tvůrčí činnosti a požitkům z ní plynoucím, ale též právům výrobců zvukového či zvukově obrazového záznamu, právům rozhlasového a televizního vysílatele a právům pořizovatele databáze. Jde o trestněprávní normu s tzv. blanketní dispozicí, která odkazuje zejména na autorský zákon a na další související právní předpisy. Právním základem autorského práva je ustanovení čl. 34 Listiny základních práv a svobod (publikované pod č. 2/1993 Sb.) ve spojení s ustanovením čl. 3 Ústavy České republiky (publikované pod č. 1/1993 Sb.), podle nichž jsou práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti chráněna zákonem. Ústavně je pak chráněna i svoboda vědeckého bádání a umělecké tvorby (viz čl. 15 odst. 2 Listiny základních práv a svobod). Základní právní úprava je obsažena v již zmíněném autorském zákoně, který především zapracovává příslušné předpisy Evropské unie, jimiž jsou nyní např. směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 23. 4. 2009 č. 2009/24/ES, o právní ochraně počítačových programů (kodifikované znění – dále též jen „směrnice č. 2009/24/ES“), nebo směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 12. 12. 2006 č. 2006/116/ES, o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících (kodifikované znění), a mnohé další (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2737).

32. Obviněný uplatnil výhrady proti závěru soudů nižších stupňů, že předmětný program WORK užíval neoprávněně, čímž měl zasáhnout do práv poškozeného chráněných autorským zákonem. Svůj nesouhlas omezil výslovně na skutek, který je popsán pod bodem 2. písm. a) výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně a který se týká poškozeného P. Š. Ostatně stejnou obranu uplatňoval obviněný v rámci své dosavadní obhajoby. Nejvyšší soud musel přisvědčit této námitce obviněného, podle níž soudy nižších stupňů při posouzení toho, zda šlo o používání softwarových produktů s vyčerpanou licencí, a tedy o jejich případné nelegální užívání, vycházely pouze ze skutečnosti, že poškozený jako původní vydavatel softwaru nedal obviněnému souhlas k užití programu WORK. Z dikce ustanovení § 14 odst. 2 autorského zákona však vyplývá, že prvním prodejem nebo jiným prvním převodem vlastnického práva k originálu nebo k rozmnoženině díla v hmotné podobě, který byl uskutečněn autorem nebo s jeho souhlasem na území některého z členských států Evropské unie nebo některého ze států tvořících Evropský hospodářský prostor, je ve vztahu k takovému originálu nebo rozmnoženině díla právo autora na rozšiřování pro území členských států Evropské unie a států tvořících Evropský hospodářský prostor vyčerpáno. Obviněný přiléhavě poukázal na rozsudek Soudního dvora Evropské unie č. C-128/11, který je výkladem směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 23. 4. 2009 č. 2009/24/ES, a dovodil z něj, že poškozený nebyl oprávněn omezit převod licencí k počítačovému programu WORK, pokud jej sám prodal více osobám. Podle obviněného orgány činné v trestním řízení zcela ignorovaly otázku možnosti oprávněného nabytí počítačového programu, současně namítal, že nebylo jeho povinností prokazovat, jakým způsobem nabyl program WORK od třetí osoby, naopak šlo o povinnost orgánů činných v trestním řízení prokázat, že obviněný získal program WORK neoprávněně.

33. Tato zásadní námitka obviněného je opodstatněná a napadená rozhodnutí soudů nižších stupňů jsou v tomto bodě zatížena vytčenou vadou hmotněprávního posouzení, resp. dosavadní skutková zjištění soudů nemohou být podkladem pro vyslovení viny skutkem popsaným pod bodem 2. písm. a) výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně. Nejvyšší soud úvodem připomíná svou dosavadní judikaturu, v níž byla řešena v zásadě totožná argumentace dovolatelů, týkající se stejné vady v

právním posouzení (ne)oprávněného užití počítačového programu (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2016, sp. zn. 5 Tdo 1271/2016, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2019, sp. zn. 5 Tdo 55/2019). V posuzované věci obviněného T. N. není důvod se odchylovat od již vyslovených závěrů ve vztahu k možnostem vyčerpání autorských práv a nakládání s rozmnoženinou počítačového programu požívajícího ochrany autorského díla. Podle § 66 odst. 6 autorského zákona oprávněným uživatelem rozmnoženiny počítačového programu je oprávněný nabyvatel rozmnoženiny počítačového programu, který má vlastnické či jiné právo k rozmnožení počítačového programu, a to za účelem jejího využití, nikoli za účelem jejího dalšího převodu, dále oprávněný nabyvatel licence nebo jiná osoba oprávněná užívat rozmnoženinu počítačového programu. Takový uživatel může užít oprávněně nabytou rozmnoženinu počítačového programu v rozsahu stanoveném v § 66 odst. 1 autorského zákona (minimální rozsah), není-li smlouvou dohodnut rozsah širší; minimální rozsah nelze s výjimkou oprávnění uvedeného v § 66 odst. 1 písm. b) autorského zákona dohodou zúžit. Citované vymezení „oprávněnosti“ uživatele počítačového programu podle autorského zákona je však nutné vyložit v souladu s komunitárním právem, pro které se stal klíčovým obviněným citovaný rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 3. 7. 2012 ve věci UsedSoft GmbH proti Oracle International Corp., č. C-128/11, a přiměřeně lze odkázat i na rozsudek téhož soudu ze dne 12. 10. 2016, ve věci Ranks a Vasiļevičs, č. C-166/15. V těchto rozhodnutích došlo k vymezení zásadního rozdílu mezi právem nositele autorských práv na rozmnožování chráněného díla a právem na jeho rozšiřování. Rozhodování o vytvoření kopie chráněného díla je výhradním právem nositele autorských práv (v daném případě poškozeného). Právo k jeho rozšiřování je naopak nositelem autorských práv vyčerpáno již prvním uvedením softwarového produktu (jeho kopie) na trh Evropské unie. Prodejem první rozmnoženiny počítačového programu se podle citovaného rozsudku rozumí smlouva, kterou jedna osoba výměnou za zaplacení kupní ceny převádí na jinou osobu svá vlastnická práva k hmotnému či nehmotnému statku, který jí patří. Další nakládání s předmětem prodeje náleží pouze nabyvateli softwarového produktu, avšak pokud bude chtít takovou rozmnoženinu počítačového programu dále prodat, musí učinit svou vlastní rozmnoženinu nepoužitelnou v době převodu (smazat ji či jinak odstranit ze svého zařízení). V posuzované trestní věci obviněného T. N. to znamená, že poškozený P. Š. sice měl, či stále má právo zamezit svým zákazníkům činit jakékoliv kopie svých produktů chráněných autorským právem, nemůže je však omezit v případě, když se rozhodnou postoupit zakoupený software další osobě a dále ho nevyužívat. Pokud by tedy neznámá osoba, která obviněnému, jak tvrdil, poskytla předmětný počítačový program WORK s tím, že jej sama nadále nepotřebuje a nehodlá užívat, nemohl se obviněný stát neoprávněným uživatelem rozmnoženiny počítačového programu, neboť by ji nabyl poté, co již bylo vyčerpáno právo poškozeného P. Š. na rozšiřování této rozmnoženiny. Tato pravidla však soudy nižších stupňů nezohlednily, ani ve stadiu přípravného řízení nevedla obžaloba policejní orgány k opatřování nezbytných důkazních prostředků k vyvrácení obhajoby obviněného.

34. Obviněnému je proto nutné přisvědčit v námitce, podle níž není povinen dokazovat, zda a od koho získal počítačový program WORK. Důkazní břemeno totiž leží na orgánech činných v trestním řízení, v první řadě na žalující straně, aby vedla vyšetřování a objasňování podezření ze spáchání trestného činu za účelem opatření důkazů, z nichž by bylo možné učinit závěr o spáchání skutku a jeho právní kvalifikaci odpovídající všem znakům konkrétní skutkové podstaty, v dané věci přečinu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. Pokud soud prvního stupně ve svém rozsudku uvedl, že „… ani případná pravdivost tvrzení obžalovaného o způsobu, jakým se program dostal do jeho dispozice, ho neopravňoval k jeho užívání a úpravě pro své potřeby“, pak takový závěr je v rozporu s právní úpravou, zejména s jejím výkladem, jak byl shrnut výše. Pro naplnění objektivní stránky tohoto přečinu je nezbytné posoudit, jakým způsobem se program WORK dostal do dispozice obviněného, protože pouze neoprávněné opatření tohoto programu může zakládat trestní odpovědnost obviněného (kromě dalších znaků této skutkové podstaty). Obdobně nesprávně tuto otázku posoudil také odvolací soud, pokud v odůvodnění svého rozsudku konstatoval, že není důležité, jakým

způsobem se programy dostaly do dispozice obviněného, podstatné je, že je nainstaloval a užíval. Odvolací soud se dokonce vyjádřil v tom smyslu, že bylo na obviněném T. N., aby označil osobu, od níž měl získat počítačový program WORK. Taková úvaha však odporuje procesní zásadě in dubio pro reo, jejíž porušení rovněž obviněný v dovolání důvodně vytkl.

35. Přestože se obhajoba obviněného o neznámé osobě, která měla vhodit rozmnoženinu počítačového programu WORK do jeho schránky, může jevit jako těžko uvěřitelná zejména za okolností, které vyplynuly z dokazování (obviněný je bývalým zaměstnancem poškozeného, je odborníkem v informačních technologiích, založil si vlastní podnikání se shodným předmětem jako poškozený, neoprávněně vstupoval na server poškozeného atd.), je nezbytné respektovat všechna procesní pravidla, jež ovládají trestní řízení včetně presumpce neviny a již zmíněné zásady v pochybnostech rozhodnout ve prospěch obviněného. Z provedeného dokazování bylo zjištěno, že poškozený P. Š. nejméně ve dvou případech prodal počítačový program WORK třetí osobě, přičemž tuto skutečnost potvrdil sám poškozený v rámci své výpovědi. Z citovaného rozsudku Soudního dvora Evropské unie č. C-128/11 mimo jiné vyplývá, že bez ohledu na existenci smluvních ujednání zakazujících následný převod rozmnoženiny počítačového programu vyčerpáním autorského práva původního nositele prvním prodejem jakékoliv rozmnoženiny jeho počítačového programu v členských státech Evropské unie nemůže nositel autorského práva bránit následnému prodeji této rozmnoženiny. Pokud by snad i součástí licenční smlouvy bylo ujednání omezující převoditelnost tohoto programu, je nutno konstatovat, že k takovýmto smluvním ujednáním omezujícím následný převod rozmnoženiny by nebylo možné přihlížet. Tvrzení obviněného o tom, že získal počítačový program WORK vhozením do schránky na CD nosiči od neznámé třetí osoby, která jej dále nepotřebovala, není zcela vyloučeno, tudíž je třeba se jím zabývat, tzn. provést k případnému vyvrácení této obhajoby nezbytné dokazování. V současném stadiu dokazování však zůstala tato otázka neobjasněna, naopak soudy ji buď nesprávně nepovažovaly za podstatnou z hlediska trestní odpovědnosti obviněného (soud prvního stupně), eventuálně ji označily za vyvrácenou přenesením důkazního břemene na obviněného (soud druhého stupně).

36. Nejvyšší soud si je vědom skutečnosti, že možnost ověřit, zda obviněný obdržel počítačový program WORK od osoby, která jej legálně nabyla a nehodlala jej nadále využívat, je z hlediska dokazování nepochybně velmi složitá, nicméně nepodaří-li se vyvrátit tvrzení obviněného, je třeba postupovat v pochybnostech v jeho prospěch. Za současného stavu důkazního řízení proto nelze bez dalšího považovat obviněného za neoprávněného uživatele počítačového programu, a to přestože sám neuzavřel licenční smlouvu přímo s autorem díla (počítačového programu). Toto právo totiž obviněný mohl nabýt i jinak, tj. též darováním použitého softwaru, u něhož došlo prvním prodejem k vyčerpání autorských práv podle § 14 odst. 2 autorského zákona. Z uvedených důvodů nemohla napadená část soudních rozhodnutí obstát, v současné době je nutné považovat zjištěný skutek pod bodem 2. písm. a) výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně za nedostatečně objasněný a není zřejmé, za jakých okolností obviněný nabyl počítačový program WORK. Nelze tak postavit na jisto tvrzení obžaloby, že obviněný nabyl tento program neoprávněně a že mu nebyl poskytnut některým z původních zákazníků poškozeného, který by jej sám nechtěl dále využívat. Bude potřeba doplnit dokazování zejména o výslechy osob, které získaly práva k počítačovému programu WORK, s nímž pak nabyvatelé mohli nakládat, a to ke zjištění, jak s tímto programem dále naložily.

37. V rámci dovolacího řízení poté, co Nejvyšší soud na podkladě důvodně uplatněné námitky obviněného proti hmotněprávnímu posouzení skutku popsaného pod bodem 2. ve výroku o vině v rozsudku Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 30. 4. 2018, sp. zn. 5 T 40/2014, zrušil tento výrok i navazující část rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 5. 12. 2018, sp. zn. 6 To 182/2018, zjistil další vadu tohoto výroku. Ustanovení § 270 tr. zákoníku je trestněprávní normu s tzv. blanketní dispozicí, jež odkazuje zejména na autorský zákon, proto výrok o vině tímto trestným činem musí obsahovat odkaz na konkrétní ustanovení mimotrestního právního předpisu (zde autorského zákona),

které obviněný porušil způsobem zakládajícím jeho trestní odpovědnost (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2006, sp. zn. 5 Tdo 542/2006, publikované pod č. T 916. v sešitě 28 Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2006). Přestože tato vada nebyla obviněným v dovolání vytčena, jde o vadu spočívající v nesprávném právním posouzení skutku ve smyslu uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

VI.

Závěrečné shrnutí

38. Na podkladě shora uvedených skutečností a úvah shledal Nejvyšší soud dovolání obviněného T. N. důvodným, a proto podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. částečně zrušil napadený rozsudek odvolacího soudu i jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně, včetně rozhodnutí obsahově navazujících na zrušené části obou rozhodnutí, pokud zrušením pozbyla svůj podklad. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Nejvyšší soud přikázal věc Okresnímu soudu v Karlových Varech, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

39. Soud prvního stupně tak v uvedeném rozsahu opětovně projedná trestní věc obviněného T. N. a odstraní vady vytčené tímto rozhodnutím. Přitom musí především zohlednit úvahy Nejvyššího soudu týkající se naplnění znaku neoprávněnosti, a to s ohledem na judikaturu Soudního dvora Evropské unie, zejména na jeho rozsudek ze dne 3. 7. 2012, č. C-128/11, ve věci UsedSoft GmbH proti Oracle International Corp., dostupný na http://curia.europa.eu, který je výkladem směrnice č. 2009/24/ES, týkající se právní ochrany počítačových programů, resp. uvádění licencí k „použitým“ počítačovým programům na trh. Bude na Okresním soudu v Karlových Varech, aby se znovu důsledně zabýval danou věcí ve shora naznačeném směru za součinnosti stran, zejména pak státního zástupce, jde-li o skutková tvrzení podporující obžalobu, doplnil dokazování, provedené důkazy náležitě vyhodnotil nejen jednotlivě, ale i v jejich souhrnu, a vyvodil z nich odpovídající skutkové a právní závěry. Pokud bude okresní soud znovu rozhodovat o vině obviněného T. N. skutkem popsaným pod bodem 2. ve výroku o vině v rozsudku ze dne 30. 4. 2018, doplní svůj výrok o příslušná ustanovení autorského zákona, která měl obviněný zjištěným skutkem porušit, tak, aby v tzv. skutkové větě rozsudku byly popsány veškeré zákonné znaky odpovídající právní kvalifikaci jako trestného činu podle § 270 tr. zákoníku. Stejně tak bude pečlivě vážit všechna odpovídající kritéria při ukládání trestu obviněnému ve smyslu § 39 až § 43 tr. zákoníku včetně délky trestního řízení.

40. Podle § 265s odst. 1 tr. ř. je soud nižšího stupně v dalším řízení vázán právními názory Nejvyššího soudu vyslovenými v tomto dovolacím rozhodnutí (§ 265s odst. 1 tr. ř.) a při odůvodňování rozsudku musí respektovat ustanovení § 125 odst. 1 tr. ř.

41. Protože vady napadeného rozhodnutí zjištěné na podkladě důvodně podaného dovolání obviněného nebylo možno odstranit v případném veřejném zasedání dovolacího soudu, rozhodl Nejvyšší soud o tomto dovolání podle § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. v neveřejném zasedání.